

Přijímací zkouška z českého jazyka a literatury

(NMgr. Učitelství pro střední školy)

vzorový test

Jazyková část (písemný test)

Není-li uvedeno jinak, správnou možnost označte zakroužkováním příslušného písmena. Vždy existuje jen jedna správná odpověď. Maximum je 50 bodů. Správné odpovědi u úkolu 1 jsou hodnoceny po 2 bodech, u úkolů 2–3 po 1 bodu a u úkolů 4–13 po 3 bodech. Body se neodečítají.

Časová náročnost: 30 minut.

Text k úkolu č. 1

Zajímavý metonymický posun se skrývá ve slově *sklo*. To bylo v praslovanské podobě *stb̥klo* jako kulturní slovo nejspíše přejato z germánského (gótského) *stikls*. V góštíně ale slovo neznamenovalo sklo jako materiál, nýbrž druh poháru opatřeného dlouhým bodcem, který si pijáci pro větší pohodlí zapichovali do země. Právě podle tohoto bodce byl pohár nazván (srov. anglické *stick* ‚hůl‘). A protože to byly zřejmě první skleněné výrobky, se kterými se Slované setkali, přenesli název předmětu na materiál, ze kterého byl vyroben.

Zdroj: ADAM, R., I. BOZDĚCHOVÁ, R. DITTMANN et al. *O jazyce bez hranic*. Praha: NLN, 2017, s. 131.

1. Rozhodněte o pravdivosti následujících tvrzení. Označte ANO, nebo NE.

ANO – NE Znak zvýrazněný ve slově *st**̣**klo* označujeme jako tvrdý jer; jedná se o redukovanou přední samohlásku.

ANO – NE Podstatou metonymie je přenesení pojmenování jednoho pojmu na pojem druhý, jenž s ním souvisí místně (prostorově), časově nebo nejčastěji kauzálně.

ANO – NE Text pojednává o entomologii a sémantických proměnách výrazu *sklo*.

ANO – NE Góština patří společně s češtinou, polštinou, slovenštinou, horní a dolní lužickou srbštinou, kašubštinou a vyhynulou polabštinou mezi západoslovanské jazyky.

ANO – NE Praslovanština je prehistorická fáze jazykového vývoje Slovanů. Jedná se o fakticky nedoložený „prajazyk“, z něhož se vyvinula čeština i ostatní slovanské jazyky. Její konec se klade do sklonku 1. tis. n. l., začátek do prvních stol. (300–400) n. l.

Text k úkolu č. 2:

[A] První strategický cíl je vymezen jako zaměření vzdělávání více na získání kompetencí, potřebných pro aktivní občanský, profesní i osobní život. Tento cíl reaguje na širší společenské změny, například stále důležitější dovednost orientovat se ve velkém množství informací, umět s nimi pracovat a aplikovat je. Zároveň reaguje na některé konkrétní problémy vzdělávacího systému v ČR, jako je přetěžování žáků a studentů informacemi na úkor formování širších a klíčových kompetencí. Reaguje také na současný stav, kdy panuje poměrně značná míra nejasnosti z hlediska předpokládaného obsahu i rozsahu učiva, které má žák či student zvládnout.

[B] Hlavní směry vzdělávací politiky ČR do roku 2030+ formulují návrh strategických cílů vzdělávací politiky České republiky do roku 2030+ a hlavních cest a opatření k jejich dosažení. Jádrem dokumentu je část 6 a 7, kde jsou vymezeny dva strategické cíle a čtyři strategické linie. Strategické cíle představují to, čeho bychom chtěli dosáhnout. Jsou to hodnoty samy o sobě. Strategické linie jsou pak spíše prostředky a cesty, jejichž prostřednictvím navrhujeme těchto cílů dosahovat.

[C] Mezi specifické cíle v této oblasti patří: snížit počet žáků, kteří opouštějí vzdělávání předčasně, a vytvořit podmínky pro dosažení kvalifikace u osob, které jej předčasně opustily; snížit počet žáků, kteří do sahují velmi nízkých úrovní gramotností; posílit kvalitu vzdělávání v zaostávajících regionech a školách a tím snížit mezikrajové i vnitrokrajové diference kvality vzdělávací soustavy; zvýšit šance na úspěch ve vzdělávání bez ohledu na socioekonomické a rodinné zázemí žáka nebo zdravotní znevýhodnění; a další.

[D] Strategické linie formulují cesty, jak dosáhnout dvou výše uvedených strategických cílů. První strategickou linií představuje proměna obsahu a způsobu vzdělávání. Jde o průřezovou strategickou linií, tj. zahrnuje celou řadu různorodých opatření, resp. „balíčků opatření“. Jde zároveň o opatření, která mají bezprostřední návaznost na oba strategické cíle. Jinak řečeno, jde o hledání systémových změn, které pomohou ke zkvalitnění samotných vzdělávacích procesů.

[E] Druhý strategický cíl je formulován jako snížení nerovnosti v přístupu ke kvalitnímu vzdělávání a umožnění maximálního rozvoje potenciálu žáků a studentů. Vycházíme z toho, že ČR patří mezi státy OECD mezi ty s největšími vzdělanostními nerovnostmi, které se projevují výraznou závislostí výsledků vzdělávání na sociálním statusu rodičů, výraznými rozdíly mezi výsledky žáků z různých základních škol a různých regionů či nízkou mezigenerační mobilitou ve vzdělávání.

Zdroj: *Hlavní směry vzdělávací politiky ČR do roku 2030+*, s. 5, upraveno.

2. Seřad'te jednotlivé části textu (A–E) za sebou tak, aby byla dodržena textová návaznost.

1 _____ 2 _____ 3 _____ 4 _____ 5 _____

Text k úkolu č. 3:

„V s epidemiologickou situací v Moravskoslezském kraji dnes místní hygienická stanice aktuálně platná opatření v oblasti Karvinska na území celého kraje. V kraji se zavádí povinnost nošení roušek ve vnitřních prostorách i dopravě,“ uvedl dnes dopoledne ministr zdravotnictví Adam Vojtěch na svém twitterovém účtu.

V celém kraji bude Vojtěcha platit také uzavření prostor restaurací a barů, a to v od 23:00 do 8:00 hodin. Hromadné akce pak budou omezeny účastí maximálně 100 osob.

Zdroj: *Denik.cz*. URL: https://www.denik.cz/z_domova/rouscky-koronavirus-karvina-vojtech-20200717.html, upraveno.

3. Doplňte do každého pole po jednom jednoslovném výrazu.

Text k úkolu č. 4:

Kvalita odborných časopisů se dá posuzovat podle různých hledisek. Jedním s nich je recenzní řízení, při kterém jsou odborné články před publikováním posuzovány nezávislými odborníky (tzv. recenzované časopisy). Dalším sledovaným hlediskem může být citovanost článků vyjádřená tzv. impakt faktorem (tzv. impaktované časopisy).

Zdroj: <https://www.nkp.cz/o-knihovne/odborne-cinnosti/oddeleni-periodik/recenzovane-casopisy>, upraveno.

4. V textu je chyba:

- a) ortografická
- b) morfologická
- c) syntaktická

Text k úkolu č. 5:

Ředitelka ZUŠ Litovel vypisuje výběrové řízení na pozici učitele nebo učitelky hry na housle, s nástupem od 1. září 2018. Uzávěrka přihlášek do výběrového řízení je 11. května 2018. Více informací najdete v příloženém dokumentu.

Zdroj: <http://www.zuslitovel.cz>, upraveno.

5. Text náleží do stylu:

- a) administrativního
- b) odborného
- c) uměleckého

6. Onomastika je nauka:

- a) o obecných jménech
- b) o vlastních jménech
- c) o přejímání slov

7. Hlavní historická depalatalizace je:

- a) proces zániku měkkostní korelace u konsonantů, který patrně začal už ve 13. století a vyvrcholil ve 14. století
- b) termín užívaný pro změny nepředních vokálů v přední asimilaci k jejich fonetickému okolí
- c) proces zániku palatálních protějšků nepalatálních vokálů, který vrcholil v 15. století

8. Označte skupinu hlásek úžinových:

- a) [m], [n], [ň]
- b) [b], [d], [k]
- c) [s], [v], [j]

9. Prefix je:

- a) typ afixu tvořený dvěma částmi, z nichž jedna se připojuje před kmen a druhá za kmen
- b) typ afixu, který se ve slově vždy nachází napravo od kořene
- c) typ afixu, který se ve slově vždy nachází nalevo od kořene

10. Rozdělte slovní tvar *ředitel*em svislými čarami na jednotlivé morfy: ř e d i t e l e m

11. Který slovotvorný proces se uplatnil v případě slova *učitelka*?

- a) transpozice
- b) modifikace
- c) mutace

12. Jak se nazývá syntaktický vztah závislosti dominovaného členu (podtržený výraz) v rámci níže uvedeného syntagmatu?

Zdál se mu hrozný sen.

- a) rekce
- b) adjunkce
- c) kongruence

13. Odborný bohemisticky a didakticky zaměřený časopis – který se na svých webových stránkách charakterizuje jako časopis přinášející „jak články zachycující teoretický pohyb v oblasti českého jazyka, tak příspěvky zaměřené na vyučování češtiny, především na druhém stupni ZŠ a na školách středních i vysokých“ – se nazývá:

- a) Naše řeč
- b) Český jazyk a literatura
- c) Listy filologické

Klíč s řešením:

- 1) NE; ANO; NE; NE; ANO
- 2) B; A; E; C; D
- 3) souvislosti; rozšíří / rozšiřuje; veřejné / hromadné; podle / dle; době / čase
- 4) A
- 5) A
- 6) B
- 7) A
- 8) C
- 9) C
- 10) řed|i|tel|em
- 11) B
- 12) C
- 13) B